

V predprostoru pod korom visi slika pl.o., sedeča črna Madona do pasu, obraz obrnjen v pol v svojo levo, do pasu. "a levici ji sedi v temnozeleni sukni in rumenem plašču dete Jezus s knjigo v levi (zaprta), z desno pa blagoslavlja po vzhodnjem načinu. Z levo ga Marija drži pri sedalu. "arija ima temen plašč potegnjen čez glavo, ba imata k rne na glavah. Na prsih "arije plašč spet z rombično "apenko" na desni rami ima križ. "esno roko polaga s stegnjenimi prsti na prsi. b glavi napis: Mp Ov. Slika je stara in vsa, deloma gotovo pre-zlikana.

Ob vel. oltarju je olnat tisk velike slike "arija vedne pomoči"

Portalni timpanon šilaste oblike. Ves sivo z apneno barvo prevlečen.

1.08m x 97 cm (vis) V sredi tron na dveh poševnih konzolah, med njima dva gotska trilista. Tron preprosto kubičen, brez naslonjala. Na njem sedi frontalno "arija z Jezusom v "aročju. "arija je odeta v obleko, dete ob nogah na obeh straneh zadržilne bogate gube konca 14 in zač. 15. stol. "a glavi ima navzdol na rame padajoče pokrivalo in svedrasto ob sencih navite lase na glavi gotsko krono. "a desnem kolenu ji sedi Jezus oblečen v dolgo tuniko z levo sega na njene prsi. Motiv iz 14. stol., esna je stegnjena naprej in odbita, bržkone je blagoslavljal. Glava je odbita. "arija ga drži z desno pri sedalu, z levo (obeh pesti s nenavadno veliki) ob kolenu. Pod tronom je sključen naprej nagnjena figura v meniški obleki, s kuto čez glavo. V desni drži napisno

trak, leva je odbita, mogoče je držala grb. Na desno in levo od nje je po ena značilna gotška listna konzola, na kateri kleči po en bradat mož v takratni noši. Oba držita nenavadno velike roke predse v molitvi (Roke spominjajo na one na poslednji sodbi na Jezerskem) - evi ima špičaste čevlje in tesno priliegajoče hlače. - alje tesno k telesu priliegajoč vodoravno malo nad koleno odrezan suknjič, prepasan s pasom, ki je zdrsnil nizko na ledja, na njem visi torba in za njo ali skozi njo porinjen kratek meč ali bodalo. Rokavi segajo prav do zapestij, se tesno priliegajo in so od komolca doli speti z gosto vrsto gumbov. - ez rame mu visi do pasu segajoča pelerina, speta na desni rami z okroglo sponko. Za vratom ima ta pelerina kapuco potegnjeno z glave. Brada je polna, lasje bujni in valovito zloženi ob licu. Drugi je enako oblečen, samo brez pelerine in meč mu visi ob strani, ampak je pomaknjen popolnoma predenj. Mogoče. da je pelerina odbita, ni pa pri sedanjem stanju mogoče ugotoviti.

Na desno in levo od Marije, med njo in glavama figur sta dve do kolen izdelana angelja. - e, i je oblečen v dolgo tuniko, peruti razpeti navzven in ima roke zložene pred životom. - esni ima prepasano obleko, speto na prsih z gambi, ki so odpeti, z obema rokama v žalosti trga obleko narazen. Motiv znan iz Giottovih angeljev.

V prezbitoriju na evang. strani nad gotskim timpanonom v reljefu: sedeča Marija z detetom, pod njo sedeča ven strmeča majhna postava, vsa zavita čez glavo, kot nekatere giotteske figure. Ob straneh klečita 2 viteza v prilagajajočih, srednjeveških vojaških opravih - bradata (ostro), kovinski čevlji, molitas karakt. gesto skoro pravokotno obrnjenih ^{sklenjenih} ~~obleganih~~ rok, ki so pretirane po velikosti kot na Jezerskem na sliki Poslednje sodbe. Kodri ob straneh tipični za 1. pol. 14. stol. Dobra skulptura.

Stele, 8.3.1922, str. 4-5. XIV.

Rosenberger Michael, kipar iz Graza je l. 1850 naredil tabernakelj za 500 fl. (Orožen).

J. Wastler: Kunst. Lex. str. 141.

Schiffer Mathias je naslikal fresko na steno vel. oltarja M. vnebovzetja l. 1813 za kar je dobil 600 fl. (L. 1881 je fresko restavriral Schwach.)

J. Wastler, Kunst. - ex. str. 145

"
Bucher Wilhelm, arhitekt, je naredil oba stolpa ^(naučile) cerkve.

J. Wastler: Kunst. Lex. str. 9.

Na okviru zadaj napis: Mesarič Maler 2/8 27. (nov okvir). Velikost ca 50 x 80 cm. Do pasu. Pol v levo. Glava Marije pokonci, Jezusova rahlo nazaj na levo ramo. Obleka črna, podšivka olivno zelena. Na desni rami križ. Ranže ob rokavu. Desna roka M. stegnjena na prsih. Leva drži pod Jezusovim sedalom. Zbor gub Jezus sedi z nogami paralelnimi. Oblečen v dolgo rumenkasto haljo in olivno-zeleno suknjo. Karnat rok in obrazov temnordeč, konture črne. Ustnice rdeče, rdeča barva podšivka Jezusova, rumene halje.

Na prsih ima rombasto znamenje brez napisa. M. in Jezusova korna izvršeni v konturah, v reljefu vmes angeljski, kot pri drugih, napisov ni. Ob Marijini glavi:

11 65
Mg 6v

Jezus drži v levi knjigo(zaprto)z desno po lat. načinu blagoslovlja. Temelj slikarije je rdeč.

Stele, CXV, 30.6.1930, str. 15 - 16.

Letnica na loku nad vel.oltarjem na sredi 1746m spredaj 1798, ob strani 1241 Vse letnice so bile preslikane z nemškim napisom.

Stele, CXX, 1945, str. 65.

Oberbaurath Freiherr v. Ferstel berichtete über die Restaurierung, respektive den Ausbau der Minoriten - Kirche(deutsche Kirche) in Cilli und hob hervor, dass diese Aufgabe nicht fachmännlich aufgefasst wurde, wie auch die bisherige Restaurierung des Thurmes dem beabsichtigten romanischen Charakter durchaus nicht entspricht. Die Central - Commission nahm von dieser Mittheilung mit lebhaftem Bedauern Kenntnis und sprach den Wunsch aus, dass darin gewirkt werde, damit wenigstens die noch vorhandenen spärlichen Reste des mittelalterlichen Baues erhalten bleiben. Anlässlich eines Schreibens des Stadtpfarrers in Cilli über diese Restaurierung beantragte Referent Oberbaurath Freiherr v. Ferstel das frühere ungünstige Urtheil der Central - Commission über diesen Gegenstand aufrecht zu halten und im Hinblick auf die vorgelegt gewesenen Zeichnungen, Photographien und Berichte über diesen Restaurations - Bau des Objectes als überflüssig abzusehen.

IV.F.

MDZK: St.8.1.1882, str.XIV: Notizen.

Von dem Ersatze des Empiretabernakels am Hochaltar durch ein neues wurde abgeraten, dagegen die Erneuerung des schadhafte Staffierung in den alten Farben und die Reinigung der Vergoldung empfohlen. Die Herstellung eines ne-

uen künstlerischen Antependiums wurde, falls sich unter dem jetzigen Mörtenverputze der Mensa nicht etwa eine gotische Hauseinverzierung finden sollte, im Prinzip genehmigt. Für die Ausmalung der Kirche wurde eine schlichte, leichte Farbgebung ohne alles Ornament empfohlen. Die Pfeiler ~~können~~ können eine leichte, im Tone ein wenig von den Wandflächen abstechende Marmorierung, die Kapitäle derselben eine teilweise Vergoldung erhalten. Das vom Maler Lang vorgelegte Programm für die Restaurierung des die östliche Abschlusswand der Kirche einnehmenden Freskos aus dem Jahre 1813 vom grazer Maler Schiffer wurde genehmigt. Vorgesehen sind folgende Arbeiten: Entfernung der Schimmelflecken. Ausfüllung der Sprünge und neutrale Tönung der Fehlstellen.

MDZK: št.III.F.12, 1.1913, str. 85: Tätigkeitsbericht.

Zvon iz špitalske kapele v Laškem z napisom: "Joseph Andre P.T.S.P.1730" so prenesli v Maximilijanovo c. v Celju in po požaru 1.1798 v minoritski samostan(verjetno?).

Ign.Orožen: Das Bisthum und die Diözese Lavant, 4.del, 1.1881 str.84.

Cerkev je bila last minoritov od srede 13. do zač.19.stol. Že 1.1241 so celjski grofje/ oz.njih predniki grofje heunburški/ sezidali cerkev in samostan za menihe, katerim so pozneje Celjani poklanjali bogate dohodke. Cerkev je bila nanovo posvečena 1.1310. L.1540 je s samostanom vred pogorela in tudi 1.1687, ko je bilo razen ž.c. uničeno vse mesto.

Prvotna cerkev je bila gotska, prvotna gl.vrata so ostala do 1.1858, vrata gotska v zakristijo pa so se ohranila še do danes. Cerkev je imela dva zvonika in patriarh Francesco Barbo jo 1.1594 opisuje kot "la Chiesa di nobilissima struttura". L.1694 in 1745 so cerkev po novno pozidali, obno-

novili in obokali ter ji dali sedanjo obliko. Ob vsesplošnem požaru l.1799 je zopet pogorela z vel.oltarjem vred in izgubila tudi svoje tri zvonove. Po tem požaru minoriti niso mogli več cerkve popraviti le samostan so l. 1804 uredili. L.1808 je bil minoritski samostan razpuščen, cerkev pa je ~~nemških~~ prišla v last nemških župlajnov, ki so jo popravili. Sliko M. vnebovzetja al.fresco na vel.oltarju je l.1813 naredil graški slikar M.Schiffer. Ves k oltar so obnovili l.1849, tabernakelj je naredil graški kipar Mihael Rosenberger. Za podnožje pa so uporabili rimski mozaik najden l.1826. Razn vel.oltarja sta še dva str. M.pomočnice in Antona pušč, ki sta verjetno še iz prejšne dobe. Postavili pa so nov zvonik, ki je bil zgrajen l.1880. Štiri zvonovi delo Samassa.

Dom in svet, l.1895, str.723.

CELJE (Cilli) - Filiala, posvečena Marijinemu Vnebovzetju.

7.

Poleg je bil minoritski samostan.

Orientacija pravilna. Cerkev flankirata na zapadu tkzv. duhovniška hiša iz l. 1890., na vzhodu Kresija, iz let 1817-1832, tako da je cerkev v liniji ulice.

Viri in literatura: Konsekracijski listini iz let 1310 in 1348, Farni arhiv; ~~18~~ 18. Ožžen : Celjska kronika, rokopis iz l. 1850 in knjiga iz 1854; Isti: Bistum und Diözese Lavant III. Dekanat Saunien, Maribor 1880; Gubo andreas: Geschichte der Stadt Cilli. Graz 1909; Das 600-jährige Jubiläum der Marienkirche in Cilli. Cilli 1910; ponatis iz Deutsche Wacht za 25. 5, 1910. Ana Wanbrechtsamer : Die Marienkirche in Celje. Deutsche Zeitung 1929, nr 27, 28, 30, Marolt Marjan: Dekanija Celje I. Maribor 1931

Cerkev sestavljajo: tridelna veža s hodnikom, pravokotna ladja z apsidalnim zaključkom ter levo prizidani pravokotna kapela Lurške MB in enaka zakristija. Gradnja je kamenita, v mlajšem delu opečna, ometana. Strehe so: zvonikova osmerostrana piramidasta, pločevinasta, ladja sedlasta opečna.

Zunanjščina: Fasado tvori desna podolžnica, ki je dvodelna. Levi del je ožji in odgovarja širini veže, ima polkrožno zaključen profiliran portal, nad njim ornamentalen pas, okroglo roseto, okno in trikotno čelo z zidecem, baldahinom in kipoma Marije in Jožefa. Desni del je širši, odgovarja dolžini ladje. Vertikalno je deljen v 4 polja, horizontalno v dva dela. V spodnjem delu je neoromanski portal, v zgornjem polkrožno zaključena okna, zgoraj zidec. Nad vhodno vežo je zgrajen stolp, ki je spodaj štirioglat s posnetimi ogli, zgoraj pa oktogonalen. Zaključuje se preko 4 kotnih čel v vitko osemstrano piramido. Neoromanski videz je dobi

cerkev ob priliki dograditve zvonika po arh. Büchnerju leta 1880. Na levi podolžnici je vidna nekdanja višina stavbe, ki je bila ca 3.5 m nižja od sedanje.

Notranjščina: Veža iz let 1858-65 je razčlenjena v 3 prostore : pri vhodu je ~~elipsast~~ elipsast prostor s kropilniki, sledi zvonica in končno elipsasto stopnišče, vodeče na kor in v zvonik. Oboki so kapasti.

Ladja: tlak je črno-bel kamenit. Trije pari mlačnih, bogato členjenih polslopov, zvezanih preko svoda z loki, deli ladjo v 4 dele, ki so svodeni s plitvimi kupolami. Med polslopi so visoka polkrožna zaključana okna. Vsak polslop krasi pilaster s korintskim kapitelom. Ladja je sivo pobarvana in loki so nekoliko ornamentirani. Kor počiva na 2 slopih in 6 polslopih ter 3 kapastih obokih. Balustrada je neoromanska. Desno kora je pravokotna lužska kapela, ki je kapasto obokana. Kamenit, pravokoten, profiliran portal ima v nadsvetlobi marmorno ploščo z napisom: IN HOC SACRARIO REQUIESCUNT IN INTIMO SINU PASIS PERPAUCAE RELIQUIAE CELEIENSII COMITUM ET PRINCIPUM OLIM ABUNDA POLLENTIUM POTENTIUMQUE.

Vrata so železna iz 2. pol. 17. stol. in spominjajo na slična v opatijski cerkvi. Spodaj vertikalne palice s stisnjenimi ojačenji in zavoji v S-asti obliki, zgoraj ornamentalen četverkotnik z listi in ležečo osmico v sredini, spletene palice.

Vhod v zakristijo: Pravokoten bogato profiliran okvir, z mlajšimi železnimi vrati in vdolbenim zašiljenim timpalonom. Vrata so ojačena z mrežo železnega, pravokotno postavljenega okovja. Timpanon je formata 108 x 97 cm. V sredi je upodobljen prestol kubične oblike in brez naslonjala. Prestol stoji na 2 konzolah v obliki trolistnega krogovičja. Na njemu sedi frontalno MB z detetom v naročju. Gube Marijine obleke tvorijo ob nogah grozde, ki so tipični za 2. pol. 14. stol. Glavo pokriva peplos, ki pada na ramena in izpad katerega se vidijo ob sencih svedraste naviti lasje. Krona na

glavi je gotška. Na desnem kolenu sedi Jezus, oblečen v dolgo tuniko, ki sega Mariji po prsih, motiv, ki je priljubljen v 14. stol. Desno roko je imel stegnjeno naprej, verjetno je z njo blagoslavljal. Sedaj je odhiti ta Jezusova glavica je nova. Marija drži dete z desnico pri sedalu, z ^{levico} desnico pri kolenih. Prsti obeh rok so nenavadno veliki. Izpod prestola plava v prostor naprej nagnjena figura v meniški halji s kuto na glavi, ki drži v desnici napisni trak. Figura je deloma odbita in predstavlja najverjetneje smrt. Levo in desno te figure je po ena listnata, tipično gotška konsola, na kateri kleči po en bradat moški v takratni noši. Oba moža dvigata pred seboj roke k molitvi, tudi te roke so nenavadno velike. Levi mož ima koničaste čevlje in tesno se prilegajoče hlače. Enak suknjič je malo nad kolenu vodoravno odrezan. Pas je nizko na ledjih, na njem visi usnjeni portepe., skozi katerega je porinjen stilet. Rokavi segajo prav do zapestja, so tesni in od komolcev navzdol speti z gosto vrsto gumbov. Čez rame visi do pasu segajoč plašč, ki je na desni rami spet z okroglo sponko. Za vratom ima plašč kapuco, potegnjeno preko tilnika. Brada ~~je~~ je polna, lasje bujni in valovito zloženi ob licih. Drugi moški je enako oblečen, toda brez plašča. Meč ima porinjan popolnoma naprej. Desno in levo Marije sta med njo in glavma donatorjev do kolen izdelana angela. Levi je oblečen v dolgo tuniko, peruti ima navzgor razpete, roke zložene pred telesom. Desni angel ima prepasano obleko, na prsih speto z gumbi, ki so odpeti. Angel si z obema rokama v žalosti trga obleko, motiv, ki je znan pri Giottovih angelih. Kompozicija je strogo simetrična, značilna pa je želja po perspektivnem podajanju prostora. Relief je votivnega značaja in predstavlja kot donatorja skoraj gotovo celjska grofa Hermana I. in Ulrika I., Viljema ali pa morda Hermana II. Čas nastanka je ca. 1370.

Freska Marijinega Vnebovzetja od Matije Schifferja iz l. 1813. se nahaja v apsiidi. Izven apsida spodaj je naslikan levo Luka, desno Marko, sedeča na podstavkih. Nad njima je apsida vokvirjena s 6 barvnimi pasovi, zgraj medaljon s slovenskim napisom v čast Mariji in letnicami: 1241-1746-1936. V apsiidi sami je naslikan spodaj nekak podstavek z zvonastim, volutastim zaključkom v sredini. Nad tem v sredi in desno trebušasta miza, ob njej levo večja in desno manjša skupina svetnikov, ki z živahnimi kretnjami povdarjajo začudenje nad svetim dogodkom. Troje svetnikov je v sredi za mizo. Na obeh straneh v ozadju antične arhitekture, prav zadaj krajina. Približno v sredi gornje polovice MB na oblakih, ki jih nosijo angeli proti levi h Kristusu, sedečemu na oblakih in obdanemu pod angelov, katerih nekateri držijo križ. Nad MB Bog Oče na oblakih, okoli angeli, prav na vrhu proti levi sv Duh s puti in angelskimi glavami. Vez med nebesko in zemeljsko sceno tvorijo 3 putti, ki trosijo rože. Slika po kompoziciji v gornjem delu zelo spominja na Jelovška, spodnji pa kaže na samostojno storitev. Predhodnica Schifferjeve freske je bila nemreč podobna slikarija Franca Jelovška iz l. 1746, katero pa je požar l. 1797. močno poškodoval. Fresko je l. 1881. restavriral A. Schwab, 1936. pa Matija Strnen. Dane s je zopet potrebna obnove.

Zakristija: je arhitektonsko ~~z~~ pomembna ter ima 3 križne oboke, šilasti, prirezani lok jo veže z zvonico nekdanjega levega zvonika, ki je bil v kotu med ladjo in ožjim presbiterijem. Prostor je križno^{na} prebrasto svošen. Rebra hruškastega profila počivajo na konsolastih podstavkih in so na vrhu speta z malim okroglim sklepnikom. Zvonica je po kamnoseških detajlih sodeč iz 2. pol. 14. stol.

Oprava: Glavni oltar: kamenita menza, tabernakelj, baldahin na stebričih, ob strani keruba, putti, vaze. Menza je Čamernikovo delo iz l. 1910, tabernakelj Mihael Rosenbergerjevo iz 1850, prenovljeno l. 1910. od Sumreka. Stranska oltarja: pravokotna menza, predela s po 2 bazama. Na njima kipa, zadržaj pilastra in stebra. Bogato razgibano ogredje, nad stebrom voluta z angelom. Atko obdajata pilastra in zvonasti voluti, na pilastrih vazi, zaključek ima ornamentalni list in 2 putta. Levi oltar ima v nastavku sliko MB vedne pomoči. MB sedi v oblakih, obdana z angelskimi glavicami, spodaj je skupina bolnikov in prosečih. Je o. pl. 122 x 282 cm. Boljše delo iz začetka 19. stol. Ob strani kipa Jožefa in Janeza Krstnika. V atiki slika zvonaste oblike, o. pl. 130 x 166 cm, kixprex prestavlja Marijo Magdaleno. Svetnica kleči sredi slike z nazaj zasukano glavo, gornji del telesa je gol. Ozadje je temno, le desno je pogled iz votline v krajino. Ob oltarju se nahaja plošča z napisom: ALTARE: S: M: SUC: CURRE PRIVILEGIATUM QUOTIDIE INDULTO CLEMENTIS XIV ~~XXXX~~ MDCCLXXIII XXIV MARTII ~~Desni oltar ima kipa Ludvika Toulouškega in Bonaventure. Slika je o. pl. 120 x 285 cm. Predstavlja Antona Padovanskega. Desno spodaj kleči na stopnici svetnik v živahnem pregibu, roki drži iztegnjeni k detetu na levi, stoječemu na oblaku. Levo spodaj 2 putta s popisano knjigo. Od tu je rahlo nakazana diagonala preko skupine angelskih glav in temnih oblakov k skupini putta in angelskih glav desno zgoraj. Levo zgoraj nad detetom 2 putta, na vrhu svetloba med temnimi oblaki. Ozadje je docela zastrto z oblaki. Napis v knjigi je nepomemben, pač pa je desno spodaj signatura JOA: B: RAN... (Johannes Baptista Rannacher). V atiki je slika sv. Barbare, o. pl. , 130 x 166 cm. V središču svetnica v živahnem pregibu, s sklenjenimi rokami, oblečena v bogato, pompozno obleko. Zgoraj putto s kelihom in angelske glave. Ob svetnici meč in venec. Ozadje zastrto~~

Celje(cilli) - Filiala, posvečena Marijinemu Vnebovzetju.

12.
#.

* oblaki. Oltarja in njuna prvotna oprema sta so nadpovprečna dela sredine 18. stol. in je smrtno leto Rannacherja 1757. terminus ante quem njih nas tanka. Slike so izdelane v temnih tonih in so si zelo sorodne: slike Antona Padovanca in Magdalene so Rannacherjeve, slika Barbare pa je slična skiki "14 priprošnjikov v sili", ki je verjetno delo Rannacherja ali pa njegove delavnice. Obadva oltarja sta delo Jožefa Strauba iz Maribora (1712-1756). Vse njegove značilnosti imata kipa Ludovika in Rax Bonaventure. Prvi se patetično ozira k višku in drži v roki mašno knjigo in mitro, drugi ima razpelo, na hrbtu pa romanski klobuk. Kip Janeza Krstnika je poznejši izdelek, sicer pa sta oltarja v celoti Straubova ter sta morala nastati v letih 1753 ali 1754.

Klopi so bogato rezljane. So valovite in vbočene oblike. Krase jih dekorativni pilastri s školjkastimi., volutastimi rastlinskimi in mrežastimi motivi. Kartušaste medaljone krasi rastlinska ornamentika. Ob straneh se nahajajo rastlinski in mrežasti motivi. Klopi so mojstersko delo Simona Epenbergerja iz bl. 1695.

Prižnica je povprečna delo * zapoznalo rokokojsko ornamentiko, 2 slabima slikama apostolov in boljšim kipom na vrhu. Je verjetno delo Mihaela Rosenbergerja. iz 1850.

Orglje: Neizgotovljena omara po načrtih arh. Hansa Hönela in plastični okras po zasnovah Oskarja Stolberga. Nastajale so pred zadnjo vojno.

Križev pot je po Rax Fürichu.

V lurški kapeli se nahaja ničvreden oltar, v katerem so bile prej lobanje celjskih grofov. (18).

Lavabo v zakrisrji: Spodaj zobčast motiv, v središčini pravokotna vdolbina, ob straneh ornamentika, nad vdolbino napis: PRIUS COR INDE MANUS ter: 18 TRANSLAT11, v polkrogugoraj je relief Frančiška Asiškega, okrog napis:

CELJE (Cilli) -Filiala, posvečena Marijinemu Vnebovzetju.

13.
7.

DEUS MENUS ET OMNIA 1612. Ob straneh piramidi, zgoraj vrč.

Oprema: Kip Brezmadežne je ^{an}Rungusovo delo iz l. 1856.

V zvonici je slika : Srce Jezusovo, o. pl, 130 x 204 cm, desno spodaj ima podpis: A. Kraus 1893.

V lurški kapeli je omeniti sliko MB, o. pl. 60 x 85 cm, . Je kopija 18. stol. po bizantinski predlogi.

Istotam je slika z enakim motivom: Črna sedeča Marija do pasu, obraz obrnjen pol v svojo levo, kjer ji sedi na levici v temnozelenoxsuknj~~ih~~ suk~~ni~~jo in rumen plašč oblečen Jezus z zaprto knjgo v levici, z desnico pa na vzhoden način blagoslavlja. Marija ima ~~t~~men plašč potegnjen čez glavo. Oba imata na glavah krone. Na prsih je Marijin plašč spet s sponko ~~romb~~ rombične oblike. Na desni rami ima Marija križ. Desno roko s stegnjenimi prstipolaga na prsi. Ob njeni glavi je napis:MP OV. Slika je stara in vsaj deloma gotovo preslikana. Je o. pl. in pravokotnega formata. V zakristiji se nahaja lep Krucifiks, stoječ na trirobnem podstavku. Je pločevinasto delo začetka 18. stol.

Zvonik: tu se nahaja velika omara za paramente s posnetimi ogli in lepim okovljem. Omara je iz l. pol. 18. stol.

Slika sv Alojzija, o. pl., 92 x 143 cm, levo spodaj podpis: Franc Nager 1876.

Slika sv. Maximiljana, o. pl., 155 x 275 cm. Desno spodaj mož, 2 ženi in 2 otroka ob mučenikovi glavi, desno 2 moža v žalosti objeta, vmes zadaj truplo. Zgoraj v diagonali svetnik z 2 angeloma. Slika je delo Wachtla in se je prvotno verjetno nahajala v glavnem oltarju Maximiljanove cerkve. Nastala je l. 1835.

Slika "14 priprošnjikov v sili" , o. pl. ,157 x 298 cm. Spodaj sredi sli

14.
A.
CELJE (Cilli) -Filiala, posvečena Marijinemu Vnebovzetju.

Evstahij z jelenom in Tilen s košuto, zadalj Ahač z velikim križem. Ostali svetniki so razporejeni kvišku navzven, levo: Ciriak, Erazem z vretenom, Blaž s svečo, Jurij s praporom, nato 2 bradata svetnika, desno: Dioniz z glavo v rokah, Barbara, Katarina, Marjeta in Krištof. Spodje in sprednje figure so slikane zelo natančno s posebnim poudarkom oblačil in njih okrasov, vrhnje in zadnje figure pa čedalje površnejše in manjše, da je ustvarjen videz poglobljanja v oblačni prostor. Sredi zgorajbežno izvršena skupina sv. Trojice. Prevladujejo temne barve. Kvalitetna slika je verjetno Rannacherjevo delo. Zvon je iz l. 1880.

Podstrešje: Rezultati so podani v resumeju.

Resume: Prvotno cerkev so, po napisu na nekdanjih vratih, postavili Vovbrški grofje l. 1241. V začetku 14. stol. so to cerkev prezidali in povečali, nakar jo je krški škof l. 1310. posvetil. Leta 1348. je bila posvečena kapela Vseh svetnikov pri minoritski cerkvi. V 2. pol. 14. stol. so se na njej izvršila večja dela: iz tega časa sta zakristijski portal in zvonica levega zvonika. Koncem 15. stol. govori Celjska kronika o grobnici Celjanov pod velikim oltarjem. Leta 1540. je bil požar, ki pa cerkve ni bistveno poškodoval, kajti vizitator patriarh Frančišek Barbaro jo l. 1594. opisuje: La Chiesa di nobilissima struttura. O gotski minoritski cerkvi končno govori še I. Orožen, ki pravi, da je imela l. 1858 ohranjen stari gotski glavni portal. Iz gotskih ostankov, poročil in slik celjskega mesta v 18. stol. lahko rekonstruiramo staro minoritsko cerkev. Bila je zelo velika! Pravokotna ladja je bila za ca. 3.5 m nižja toda enako velika kot sedanja ter je imela verjetno tabulant. Enako visok, toda ožji presbiterij je bil zelo dolg, 3/8 zaključen in zunaj opremljen z

CELJE (Cilli) - Filiala, posvečena Marijinemu Vnebovzetju.

oporniki. Ostanek njegovega oboka je gotovo na dvorišču vzdani sklepnik, okrogle oblike in z reliefom nimbiranega orla. Sklepnik je iz zadnje tretinje 14. stol. V kotih med ladjo in presbiterijem sta stala na severu večji, na jugu manjši zvonik. Taka je ostala cerkev do požara l. 1687., ki je zelo poškodoval njeno stavbo. Šele do l. 1694. so cerkev zopet popravili.: lajo so dvignili nad današnjo višino in jo bakrorizirali, dobil je polkrožno banjo s sosvodnicami, v katere lunetah so se nahajala segmantna okna, ki se na današnjem podstrešju še vidijo. Ob tej priliki so ojačali ladjine stene s precej močnim skladom kamenja in opeke ter jih z njeno ometali. Popravili so tudi obadva podrta zvonika ter ju opr. mili desnega s čebulasto, levega s piramidno streho. Presbiterij je ostal nespremenjen., le da so ga ločili z apsidalno steno, skozi katero so vodila vrata iz oltarnega prostora v meniški kor. Leta 1745. je bila ladja na novo nekoliko nižje obokana in je dobila sedanjo apsidno, katero je fresko poslikal Fr. Jelovšek. Dobila je tudi novo zunanjsčino: dvojne pilastre, ki so jih delili v 4 polja in tipična baročna okna. Takrat so jo opremili tudi z novo opravo, saj je imela kar 7 oltarjev.: glavnega, nato Frančiška Aš., Marije Pomočnice, Janeza in Antona, 14 priprošnjikov v sili ter Križenega. Požar let. 1797. cerkev zelo poškodoval. Uničil je tudi večino opreme. Taka je cerkev ostala do l. 1808., ko je bil samostan razpuščen. Leta 1811. so cerkev obnovili, vendar ne bistveno. Leta 1813 je nastala freska, 1814 so podrli ~~in~~ desni in znižali levi ~~stolp~~ stolp, l. 1817 so podrli presbiterij, do katerega je bila ~~ladja~~ oddeljena že 1811, ter na njegovem mestu zgradili Kresijo do l. 1832. Leta 1858 so prezidali vežo ter zvonik gradili do l. 1880. Leta 1890 so končno podrli še spodnji del levega zvonika dozvonice ter zgradili ^{ra} zapadno vežo duhovniško hišo. V tej dobi so cerkveno zunanjsčino romanizirali. Ker je stala na mestu sedanjega kornega

CELJE (Cilli) -Filala, posvečena Marijinemu Vnebovzetju.

16

stopnišča ob stari cerkveni fasadi Loretanska kapela, zgrajena menda v 17. stol., so jo l. 1858. odstranili, ko so gradili sedanjo vežo in zvonik.

Okolica:

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo:

Opombe: Lobanje celjskih grofov so sedaj v Mestnem muzeju.

J. Curk, Celjska topografija, rkp. str.10-13. (zapiski 1956).

..... " Oba zvonika je večkratni požar tako poškodoval, da je bilo treba leta 1814 desni zvonik podreti, še stoječega pa so za silo nekoliko popravili; in od tistokrat se je v srcu bogoljubnih meščanov vedno krepkejša vzbujała želja, da bi Marijini cerkvi tudi lep zvonik preskrbeli....."
/str. 62/

Beseda pri polaganju vogelnega kamna za novi zvonik pri cerkvi Matere Božje v Celji. (Govorjena od kneza in škofa A. M. Slomška l. 1858 o sklepu misijona v Celji; - po nemškem poslovenjena). -
Drobtinice za leto 1887, leto XXI, 1887, str. 60 -64.

Samostan so utemeljili heunburški grofje/ pozneje imenovani celjski grofje/ verjetno že l.1241. Da so bili minoriti v Celju že pred l.1341 ko se pojavijo v zgodovini celjski grofje o tem priča to, da je bila c. posvečena l.1310. L.1329 pa je žena cesarja Friderika III poklonila samostanu tri funte.

L.1348 je bila posvečena v samostanu nova kapela vseh svetnikov, katero je dal postaviti Friderik I Celjski. Od sedaj dalje so bili celjski grofje stalni podporniki samostana

Za časa cerkvene vizitacije l.1528 je bilo sam. ^{zbojence} v neurejenih raz merah, kar je sprevil v red šele patriarh Barbo ob vizitaciji l.1594

L.1540 je samostan pogorel, in isto l.1637. Samostan in cerkev so popravili l.1694. Ponoven požar, ki je pokončal ves samostan s cerkvijo vred je bil

l.1798. L.1804 so samostan toliko popravili, da so lahko menih v njem stanovali. L.1803 je bil samostan razpuščen in lastnina je prešla v štajerski verski sklad. Cerkev je prepustil cesar Franc I. meščanom. Po požaru l.1798 cerkev še ni bila popravljena, razen kora za vel.oltarjem. Samostan pa je l.1817 kupil zvonar Janez Steinmetz. Podrl je cerkveni kor da je tam postavil hišo. L.1864 je mestna občina kupila samostan in cerkev in prestavila tja urade okrožnega sodišča.

Dom in svet, l.1895, str.746 - 748.

V Celju se nahaja minoritski samostan, v katerem je dal leta 1348 celjski grof Friderik I. postaviti kapelo na čast vsem svetnikom.....

Dr. Franc Kos: Doneski za krajevno kroniko. I. Celje, podatki o minoritskem samostanu. ČZN. XV. 1919. str. 87, 88.

Emil Kümml v razpravi Kunst und Künstler in ihrer Förderung durch die steir. Landschaft vom 16. bis 18. Jahrhundere (Studie aus den Rechenbüchern und Acten des Landesarchives) navaja letnice, ko so za stavbe prispevali stavbni stanovi 1652: Cilli, Minoritten "Thurmgebew" (A.152).

Beiträge zur Kunde steiermärkischer Geschichtsquellen. 16. Jhrg. Graz 1879, str. 117.